

բարձրագոյն դպրոցը: Երաժշտական կրթութիւնը ստացել էր Բերլինի համալսարանում: Շնորհալի դաշնակահար էր եւ երգահան: Փայլուն քննադատ էր եւ երաժշտութեան տեսաբան: Ունի մի շարք արժէքաւոր երկեր՝ Բեթհովէնի, Մոցարտի, Վերտիի մասին: Բեթհովէնի մասին հեղինակած նրա 1000 էջոց ուսումնասիրութիւնը նրան տւեց եւրոպական համբաւ: Հրատարակել է նաեւ բազմաթիւ յօդածներ ուսական եւ կովկասեան երաժշտութեան մասին. ի միջի ալլոց՝ «Կովկասեան երաժշտութիւն» գրքոյկը:

Սորհրդայնացումից յետոյ, Ղորղանեանը, չկամենալով գործունենալ բոլշեւիկների հետ, տարագրւեց արտասահման եւ երկար ժամանակ ապրեց Փարիզում: Բոլշեւիկները գրաւեցին նրա հարուստ գրադարանը եւ արժէքաւոր պատմական նիւթերի հաւաքածոները, որոնց մէջ կային եզակի վաւերագրեր: Սրանից 6-7 տարի առաջ, նա վերադարձաւ Կովկաս, հաստատուեց Երեւանում եւ նւիրեց իր մասնագիտութեան՝ ուսուցչական եւ դրական գործունէութեան, ալլել դասաւորեց իր «գիւան»-ի նիւթերը: Գրի է առել նաեւ իր յուշերը, որոնք դեռ անտիպ են: Այդտեղ նա խօսում է, ի միջի ալլոց, Չայկովսկու, Ռուբինշտէյնի եւ Վերտիի մասին, որոնց հետ մտերիմ ծանօթ էր:

V

ՄԱՆՈՒԷԼ ՄԻՐԱՆՈՐԵԱՆ

Յուլիսի առաջին կէսին, Ռումանիայի Ֆոքշան քաղաքում, 80 ամեայ հասակում, մեռա Մանուէլ Միրախորեանը: Հանգուցեալը վանեցի էր, Սրբիմեանի շնչի տակ դաստիարակւած կրթական ու գրական գործիչ: 1870ական թւականներին ուսուցչական պաշտօն վարելով գաւառում եւ պտտելով հայկական շրջանները՝ Միրախորեանը հրատարակեց իր երեք հատորնոց «Ուղեւորութիւն ի հայտնակ գաւառս», որ Գ. Սրբանձտեանցի ուղեգրութիւնների բնոյթը ունի, թէեւ ոչ նրանց գիտական - բանասիրական բարձր արժէքը: 90ական թւականներին Միրախորեանը պանտիպեց արտասահման եւ մի ժամանակ ուսուցչութիւն արաւ Ռումանի, ապա Ֆոքշանի ազգային վարժարաններում. միաժամանակ թղթակցում էր արտասահմանի հայ թերթերին, գլխաւորապէս Մ. Փորթուզալեանի «Արմենիա»-ին: Գրւում էր Մ. Կ. Միրախորեան կամ Մ. Կ. Մ. ստորագրութեամբ: Ունի նաեւ անտիպ գրած քներ ուսմանահայ գաղութի մասին: Իր կեանքի վերջին տասնամեակներին բոլորովին քաշւած էր ազգային - հասարակական կեանքից: